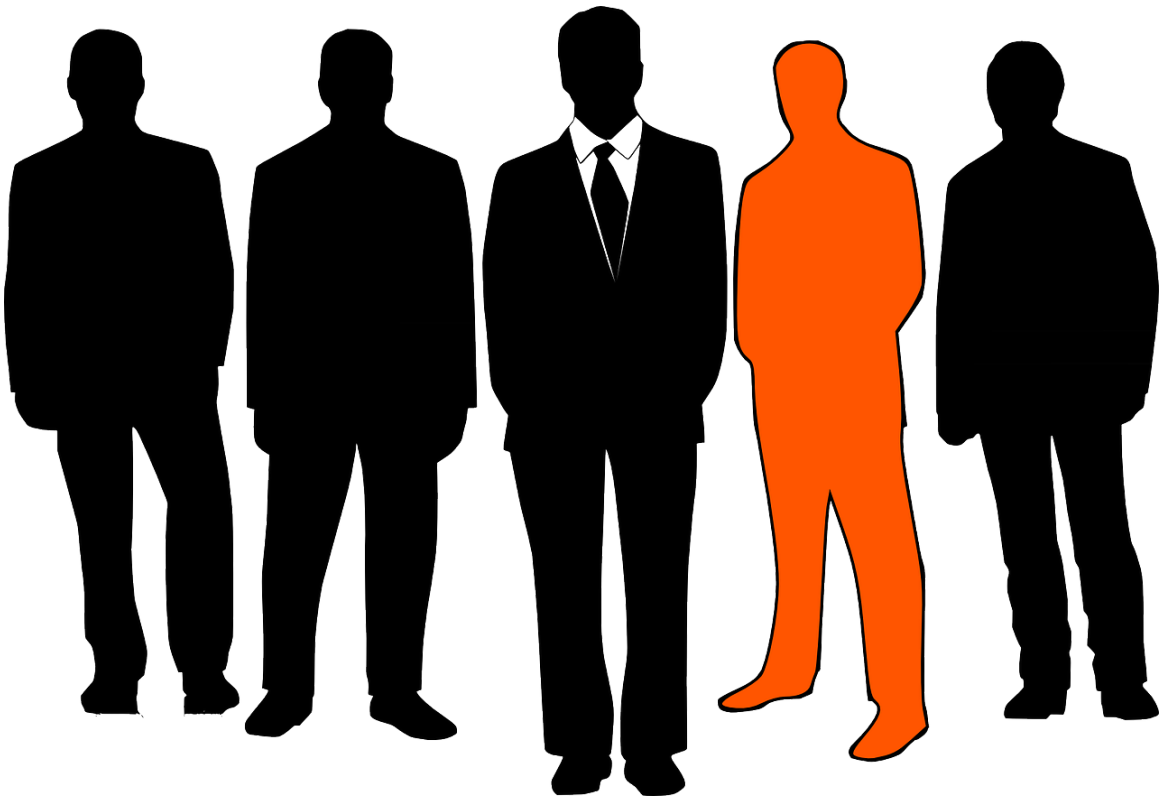

Otkrivamo: Tek jedan od pet pedofila prođe terapiju u zatvoru, s preostala četiri nitko neće raditi na kontroli nagona za djecom

9. STUDENOGA 2022.

Ilustracija: pixabay.com

Nakon što nam je forenzički psihijatar izvan. prof. dr. Goran Arbanas otkrio kako individualno radi sa zatvorenicima osuđenima za seksualni delikt nad djetetom (silovanje, bludne radnje, iskorištavanje djece za pornografiju) i to nakon što odrade kaznu zatvora, otkrivamo i kako se rad sa zatvorenicima odvija unutar samog zatvorskog sustava.

Iz Ministarstva pravosuđa i uprave (MPU) odgovaraju kako se, kada je riječ o seksualnim deliktima, u zatvorskom sustavu od 2005. godine provodi program pod nazivom „Prevenција recidivizma i kontrole i impulzivnog ponašanja sa svrhom smanjivanja rizika od ponovnog počinjenja kaznenih djela seksualne prirode“ (PRIKIP).

Podsjetimo da je u periodu u posljednje dvije i pol godine u zatvoru završilo novih 350 novih zatvorenika zbog počinjenih kaznenih djela spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta. U program PRIKIP, ističu u MPU-u, tijekom posljednje tri godine bila su uključena 74 zatvorenika – 2019. godine njih 31, tijekom 2020. godine bilo je uključeno 29 zatvorenika, a tijekom 2021. godine 14 zatvorenika.

Program je, dakle, prošao tek svaki – peti. Četiri od pet osuđenika zbog seksualnih zločina nad djecom, dakle, nemaju nikakvu terapiju ni u zatvoru ni nakon njega!

TEK 46 MJERA DODIJELILI SU SUDOVI SEKSUALNIM PREDATORIMA DJECE U POSLJEDNJE DVIJE GODINE, POKAZUJU PODATCI

U JEDNOJ GRUPI DO 12 ZATVORENIKA

Sa zatvorenicima u okviru ovog programa rade stručnjaci zaposleni u odjelima tretmana kaznionica i zatvora – socijalni pedagozi, socijalni radnici i psiholozi sa završenom posebnom edukacijom za taj program, objašnjavaju.

Riječ je o grupnoj terapiji, ne onoj “jedan na jedan”.

Grupe su zatvorene u i njima je između 8 i 12 zatvorenika, doznajemo. Tijekom 10 mjeseci grupe se sastaju jednom tjedno po 90 minuta.

– Grupe su heterogene tj. sastavljene od počinitelja različitih seksualnih delikata (silovanje, bludne radnje, spolni odnošaj s djetetom i dr.) Voditeljski par, u pravilu sastavljen od jednog ženskog i jednog muškog

terapeuta, s počiniteljima kroz program intenzivno radi na promjeni stavova u vezi počinjenog seksualnog delikta, stjecanju uvida u neprihvatljivo ponašanje, razvoju empatije prema žrtvi, prepoznavanju utjecaja osjećaja na misli te posljedično na ponašanje koje je osnova za počinjenje djela, analizi događaja koji prethodi deliktu, pronalaženju rizičnih faktora za počinjenje djela, izradi strategija za izbjegavanje rizičnih faktora, kontroli agresivnog i impulzivnog ponašanja te planu prevencije recidiva – objašnjavaju u MPU-u.

Uspjeh tretmana će, dodaju, ovisiti o tome koliko je počinitelj motiviran za tretman, o duljini i intenzitetu tretmana, stupnju rizika od ponavljanja kaznenog djela i opasnosti od ozbiljne štete, strukturi ličnosti, težini seksualne devijacije i nadzoru počinitelja nakon puštanja na slobodu”.

Zašto malo seksualnih predatora djece dobije mjeru liječenja? Odgovor leži u hrvatskim zakonima, pri čemu su sucima na određen način “vezane ruke”.

“Kvaka 22” leži u činjenici da se mjera obveznog psihijatrijskog liječenja za počinitelja kaznenog djela najčešće donosi u slučaju neubrojivosti. Seksualni predatori djece, pokazuje psihijatrijska praksa u Hrvatskoj, to u većini slučajeva – nisu.

LIJEČENJE KAD SE OSTVARE SVI ZAKONSKI UVJETI

Kako objašnjava forenzički psihijatar i sudski vještak, izv. prof. dr. Goran Arbanas, riječ je o osobama koje su svjesne, koje pomno planiraju svaki svoj korak i rijetko koriste alkohol prije samog čina. Medicinska struka, uzimajući u obzir navedeno, ali i sve druge okolnosti koje otkriju vještačenjem, stoga nema temelja za neubrojivost.

Da bi se nekome odredila zakonska obveza psihijatrijskog liječenja, moraju se zadovoljiti svi zakonski uvjeti, pojašnjavaju u Općinskom sudu u Virovitici.

ILUSTRACIJA: PIXABAY.COM

-Sud psihijatrijski tretman kao mjeru može izreći samo onda kada su za nju ostvareni svi zakonski uvjeti. Mjera se može izreći za kazneno djelo za koje je propisana kazna zatvora od jedne godine ili više, kada je počinitelj djelo počinio u stanju bitno smanjene ubrojivosti, ako postoji opasnost da bi ta osoba zbog duševnih smetnji zbog kojih je nastupila njezina bitno smanjena ubrojivost mogla u budućnosti počiniti teže kazneno djelo, odnosno da je djelo počinjeno pod utjecajem sredstava ovisnosti.

Za te potrebe sud traži psihijatrijsko vještačenje počinitelja, a nalaz stručnjaka uzet će u obzir prilikom donošenja presude u sudskom postupku – objašnjava Jasna Delić-Janković, sutkinja Općinskog suda u Virovitici.

Naša sugovornica smatra da sudac ili sutkinja koja donosi presudu vezanu uz kaznena djela iz domene spolnog zlostavljanja i iskorištavanja djeteta uopće ne bi trebali počinitelju omogućiti zamjenu kazne zatvora radom za opće dobro.

U posljednjih par mjeseci mediji uporno upozoravaju na presude u kojima se počinitelji seksualnih delikata na štetu djeteta “provuku” kroz sustav i dobiju preblage kazne za svoja nedjela.

KRIVA PORUKA ŽRTVI I CIJELOM DRUŠTVU

Primjerice, muškarac iz Slavonije koji je osuđen za seksualno zlostavljanje pokćerke (10) ili pedofil iz Slavanskog Broda koji je pedofilski sadržaj skidao putem interneta i preko društvenih mreža nagovarao ženu da siluje bebu od svega par mjeseci – i jednom i drugom sud je odobrio zamjenu zatvorske kazne za rad za opće dobro.

Podatci Ministarstva pravosuđa i uprave pokazuju, naime, kako je u posljednje tri godine zatvorske kazne radom za opće dobro zamijenilo 52 počinitelja seksualnih kaznenih djela na štetu djeteta te da će 43 “nova” pedofila, koja su pravomoćnu sudsku presudu dobili u posljednje dvije godine, također svoju kaznu umjesto u zatvoru odraditi radom za opće dobro.

– Time se šalje kriva poruka žrtvi i društvu općenito. Rad za opće dobro može se iskoristiti u drugim slučajevima, ali nikako u slučajevima kada je žrtva djeteta ili maloljetnik – smatra naša sugovornica.

Što kada se konačno ostvare uvjeti, provede psihijatrijsko vještačenje, pa sudac ili sutkinja ima temelj propisati zakonsku mjeru psihijatrijskog liječenja? Hoće li predator na nju pristati jer se želi izliječiti?

FOTO: ILUSTRACIJA, CANVA

Nažalost, ne, pokazuje hrvatska psihijatrijska praksa. Na mjeru će pristati da bi se pokazali “boljima” u sustavu, napominje psihijatrijski vještak prof. dr. Goran Arbanas.

-Počinitelj koji će prihvatiti mjeru, nažalost nije osobno motiviran time da se izliječi. Doći će na tretman kako se ne bi vratio u zatvor ili kako bi im se zbog pristajanja na liječenje smanjila zatvorska kazna. Moram priznati da više od 90 posto počinitelja, a govorim za sve ove godine koliko radim s njima, ne pokazuje i ne osjeća kajanje zbog onog što su učinili – iz iskustva kaže izv. prof. dr. Goran Arbanas.

BEZ TERAPIJE I BEZ KONTROLE

U Hrvatskoj je dakle, stanje takvo: četiri od pet osuđenika za silovanje, bludne radnje, iskorištavanje djece za pornografiju i druge seksualne zločine nad djetetom zasad su bez mjere psihijatrijskog liječenja ili bilo kakve druge terapije ove vrste u sustavu.

Dok odrađuju svoju kaznu u zatvoru ili uvjetno, na slobodi, nitko ih neće posjesti za terapijski stolac i posvjestiti im što su učinili i kako kontrolirati svoje nagone za budućnost. Nakon odsluženja kazne, nitko ih ne može primorati da odu na terapiju. Bit će slobodni ljudi koji su dug društvu vratili, iako su i dalje opasni za djecu i mlade.

Možemo li kao društvo tu činjenicu mirno prihvatiti ili je vrijeme da se izmjenama Kaznenog zakona ova situacija promijeni? Je li vrijeme za teže kazne za počinitelje u sustavu, obvezno liječenje bez obzira na bolest, ovisnost i neubrojivost, kao i potrebe za njihovom kontrolom nakon odrađene kazne?

Vrijeme će pokazati, kao i prijedlozi naših sugovornika iz domene zaštite djece i pravosuđa, a koje donosimo u sljedećem članku. (www.icv.hr, Marija Lovrenc, foto: ilustracija: pixabay.com)

Članak je objavljen u okviru programa poticanja novinarske izvrsnosti Agencije za elektroničke medije u serijalu: “Pedofilija – bolest društva koja raste, a lijek se ne nazire” .